

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za vse leto 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. na mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poštnina znaša.

Za oznanila plačuje se od štiritopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolé frankovati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravištvo je na Kongresnem trgu št. 12.

Upravištvo naj se blagovoljijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

Prenos Jerneja Kopitarja.

Ni še dolgo tega, ko je slepostrasten sovražnik zalutal slovenskemu narodu v obraz nizko žalitev, da smo malovredni, surov, meomikan, Calukafrom in Hotentom jednak narcidič. V avstrijskem drž. zboru se je čula ta žalitev, in Schönererjanska glasila, časniki, katerih uredniki so Welfi, so kar vriskali od veselja. Saj se je izustilo na najodličnejšem mestu prav ona in ista trditev, katero pogrevajo sami dan na dan.

Minoli dnevi pa so dokazali, kako brezobrazno lažnjivi, kako nečuvveno natolcevalni so naši sovražniki, očitajoči nam, da smo inferijorno pleme brez kulture in brez literature, divja sodrga, katerim so afričanski rodovi po duhu in srcu sorodni. Te dni se je iznova pokazalo, da premoremo Slovenci moče, ki so se dvignili s svojim genijem do najvišje stopinje časti in ugleda, moče, pred katerih spominom se klanjajo najodličnejši zastopniki svetovne znanosti. Doživeli smo te dni celo to, da je smatral župan avstrijskega prestolnega mesta za svojo dolžnost, izkazati imenom Dunaja kostem slovenskega učenjaka največjo čast.

Slovenski narod pa je včeraj dokazal, da je vreden toli velikih sinov, da se upravičeno ponaha s njimi ter da se s ponosom zaveda svoje veljave v kulturnem zboru vesoljnega sveta. Včerajno slavlje Kopitarjevo je bilo triumf slovenskega uma.

Nebrojna množica se je zbrala včeraj popoldne pred ljubljanskim južnim kolodvorom. Staro in mlado, najodličnejši in priprosti sinovi in hčere Slovenije so prihiteli, da spremijo k večnemu počitku kosti veleuma Kopitarja. Tčno ob 4. uri se je belá, s tremi dunajskimi vencí okrašena krsta dvignila iz železniškega voza ter prenesla v vestibul. Knezočkof dr. Misija z mnogobrojno asistenco je blagoslovil krsto ter opravil sam ves cerkvenopevski obred. Na to je stopil vseučiliščni docent dr. M. Murko pred Kopitarjevo rakev ter govoril nekako takole:

Blagorodni gospod župan! V imenu dunajskega odbora za prenos Kopitarjevih ostankov izročam Vam kar je ostalo telesnega po našem velikem rojaku. Ohranile so se še njegove kosti, pred vsem pa glava, v kateri je prebival njegov bistri in neumorni duh

Skoro bo devetdeset let, odkar je Kopitar zapustil svojo domovino. Tukaj še je napisal imenitno, še danes visoko cenjeno slovnico, ki je bila prva prava znanstvena slovnica v slovanskem svetu sploh, kajti Dobroveškega „Lehrgründe der böhm. Sprache“ izšlo je šele l. 1809. Ko je tako položil temelj vsemu daljšemu razvitku našega jezika, šel je v svet, da razširi svoje znanje, da posveti vse svoje moči slovanski starini in vsem slovanskim jezikom. V cesarski stolici na Dunaji je našel zaželjeno središče, v katerem so se stikali zastopniki vseh slovanskih plemen in njih sosedov, Grkov, Rumunov in Albancev, katerih jezike je tudi študiral. Na Dunaji je postal Kopitar jeden stebrov takratnega učenjakega in pisateljskega sveta; bil je v zvezi v največimi duševnimi velkani nemškega in drugih narodov, čenoval je dunajsko slavistično šolo, ki je po njem in po njegovem velikem učencu M. Klotzcu pridelala naš slovenski narod in vse naše cesarstvo. Dasi ni bil na filozofski fakulteti niti dijak, blišči se vendar njegovo ime mej imeni na častni ploči filozofske fakultete v prekrasni stavbi dunajskega vseučilišča, dunajska akademija znanosti pa spoštuje v Kopitarju jednega onih 12 mož, ki so ji l. 1837. položili temelj. V vsem učenem svetu je bil torej Kopitar vedno spoštovan. Verdar pa mra vsakega Slovenca še posebej veseliti in s ponosom navdajati, da so se njegovim ostankom, ko smo jih vzdignili z groba, prišli klanjati zastopniki naučnega ministerstva, akademije, vseučilišča, dvorne knjižnice in kar je posebno važno, tudi župan dunajskega mesta. Ločitev v Dunaji pa je bila še posebno ganljiva, ker so tudi drugi Slovani pokazali, kako visoko cenijo velike zasluge našega rojaka. Kot znak prinašamo semkaj prekrasen venec poslancev češkega ljudstva, pred vsem pa drug srebrni venec srbskega naroda, ki bo še dolgo pričal, kako častijo Srbi v Kopitarju moža, ki jim je našel učil, vodil in podpiral Vuka Karadžića. Ker je Vuk položil temelj današnjemu književnemu srbskemu jeziku in srbski narodni književnosti, imenuje se poleg njegovega imena vedno tudi Kopitarjevo. Prekrasne srbske narodne pesni je pomagal Kopitar Vuku zbrati in izdati. Skupno z nami so torej Srbi vzeli z Dunaja tudi svojega Vuka, in njih cenjeni učenjak in bivši minist. predsednik Stoj. Novaković

je prišel na Dunaj, da slavi zasluge Kopitarjeve. Z veliko častjo vračamo torej Kopitarja domovini, katero je vedno zvesto in neizmerno ljubil. — Hvala „Slovenski Matici“, ki je vedno dostojno slavila njegov spomin, hvala mestu ljubljanskemu in deželi kranjski, ki sta pomagali, da bo rojak, na katerega smemo biti ponosni, počival v domači zemlji poleg prvih naših buditeljev, posebno poleg njegovega mecena barona Zolisa... Poleg časti, ki nam jo prinaša Kopitar, naj se pa naš narod, posebej pa mladina, tudi uči, da se pravemu znanju in resnemu delu klanja prijatelj in neprijatelj. To je nauk, ki se ne more nikoli zadosti ponavljati, posebno malemu narodu, kakor je naš. V tem imenu izročam Vam g. župan stolice kranjske dežele, središča vseh Slovencev, ki je glavna operca vsemu slovenskemu narodu, drage ostanke Kopitarjeve, naj bode mesto njih počitka nadalje jedno iz svetišč bele Ljubljane!

Nato je odgovoril ljubljanski župan, gosp. Iv. Hribar tako le:

Gospoda moja! Ko bi se imeli na tehtnico polagati talenti, gotovo bi mali slovenski narod odvagat mnoge druge, ki živé v srsnejših razmerah. Svetovne slave močje porojeni so bili na slovenskih tleh. Žal, da so mnogi od njih — omamljeni po tujem sijaji — le prekmalu pozabili, da so bli slovenski glasovi, ki so jim v nežni mladosti doneli na uho. Vsi ti pomagali so širiti tujstva veljavo; niso se pa spomnili več naroda trpina, ki jim ni mogel dati slave in blaga. Kdo nam bo zameril, ako nas to boli? Saj boli tudi očeta, ako mu sin, potem ko se je ozrl nekoliko po svetu, začne zaničevati domačo hišo in se je ogibati.

Zato nam pa tudi posebej zadovoljstvo in čut hvalečnosti navdajata srce, ko se spominjamo mož, ki so — dasi na tujem živeč — zvesti ostali svojemu rodu in domu in katerih vse delovanje nam priča, da jih je vodila vedno iskrena želja koristiti mu. Jeden teh bil je tudi Jarnej Kopitar. Obdarjen z velikim umom, kakoršnega deležai postajajo le oni, nad katerimi glavami se razliva posebna milost božja; spoštovan in čislán od vseh, s katerimi je prihajal v dotiko; odlikovan od maziljenih glav in od prvakov učenosti: ni vendar nikdar pozabil, da je sin slovenske matere. In kako hvaležnega se je izkazal tej materi! Uglobovši se v najtajkejše taj-

LISTEK.

Vuk Stefanović Karadžić.

Na pokopališču sv. Marka na Dunaju govoril dr. Matija Murko.

(Konec.)

Vukovo ime pa se sveti v kulturni zgodovini tudi vseh drugih slovanskih narodov. O bolgarskem jeziku in o bolgarskih narodnih pesnih dobili smo prva poročila od njega samega, vsem drugim zbirateljem narodnega blaga na slovanskem severu in jugu pa je bil Vuk prvi in klasični vzor. Prebudil je mnogo drugih Srbov in Hrvatov, da so začeli zbirati in posnemati narodno pesništvo; naša „Kranjska Čebelica“ je slavila Vuka že v prvem zvezku (1830) in prinašala prestave njegovih narodnih pesnij; prva zbirka slovenskih narodnih pesnij, katero je izdal St. Vraz l. 1839 v Zagrebu, je posvečena Vuku Karadžiću in še l. 1845 piše Vraz Erben, da bi hotel celo življenje živeti poleg Vuka; pri Čehih in Slovakah je vzbudil takoj Šafaříka, Palackega in Kollárja i. dr., da so zbirali narodne pesni, Hanka pa je izdal že l. 1817. delce

„Prostozárodní srbská Muza do Čech přavedena“; in Čelakovský mu je posvetil tretji zvezek svoje zbirke „Slovanskí národní píseň“; pri Poljaki je v „Pamiętniku Warszawskiem“ že K. Brodziński prinašal prestave srbskih narodnih pesnij, ukrajinsko-poljski pesnik Bohdan Zaleski pa je klical: „Pisáři haj dawaj Wuku Karadžiću“; na Ruskem je užival Vuk visoko spoštovanje pri državnikih, učenjakih in pisateljih. Tako vidimo, da so solčni žarki Vukove delavnosti ogrevali vsa slovanska plemena. Njega samega je vodila vedno misel slovanske zajemnosti; kajti popolnoma v duhu velikega pesnika „Slávy Deere“, Jana Kollárja, ki še tudi počiva ne daleč od tod, trdil se je vse svoje življenje, da služi slovanstvu na polju srbske literature.

Posebno pa časti Vuka slovanska filologija, kajti vsi učenjaki, ki se hočejo poučiti o srbskem jeziku, pesništvu in narodnem življenju, se vedno vračajo k velikim delom in najsrčnejšim spisom priprostega, natančnega in resnicoljubnega moža, ki sam v svoji mladosti ni niti videl prave šole.

Velike pa so Vukove zasluge tudi pred estlim omikanim svetom. Za srbske narodne pesni so

se navdajevali učenjaki kakor oba Grima in Wilhelm v. Humboldt, pesniki kakor Goethe, za njimi pa cela vrsta imenitnih mož in žen v Evropi in Ameriki. To je bilo seveda posebno koristno za slavo mladega srbskega naroda, ali s srbskim imenom širila se je tudi slava vsega slovanskega, kar je najlepše izrazil Jakob Grimm v dejanji in tudi v besedi, rekoč: dieser lieder wegen, glauben wir, wird man jetzt slavisch lernen. Ne smemo tudi pozabiti, da je jedno iz najlepših del nemaške historične literature, Rankejeva „Die serbische Revolution“, popolnoma osnovano na pripovedovanjih in materijalih Vukovih. Sploh moramo poudarjati, da se v vseh Vukovih spisih o dogodkih njegovega časa, katerih se je sam udeležil, vedno bolj jasno kaže, kako je ljubil pravico in resnico.

Z veliko hvalečnostjo in s pravim ponosom prenašate torej, bratje Srbi, zemske ostanke Vukove v njegovo domovino. Že l. 1863, ko je Vuk slavil petdesetletnico svojega književnega delovanja, je imel za seboj ves mlajši srbski svet, danes pa ga hvali in slavi ves narod. Ne ostajamo pa za njim tudi Slovenci in drugi dunajski Slovani, klanja se Vuku, kakor vidite, tudi lepa cesarstva stolica, v

mosti sladke govornice, katero je prvokrat čul iz njenih ust, prizadeval si je — oprt na prepričevalne dokaze, katere je zajemal iz nevsahljivega vira globoke svoje učenosti — posaditi jo na prvo mesto mej scrodnimi jej jeziki. Moja naloga ne more biti — in tudi moje moči se preslabe za to — da bi preiskoval, v koliko se je učenemu našem rojaku posrečil dokaz, da je govornica, ki se glasi iz naših ust, mati slovenskih jezikov; jedno pa vem in čutim: da nikdo pred njim in nikdo za njim ni slovenskega imena v učenem svetu tako proslavil, ko Jernej Kopitar.

Bela Ljubljana, mati slovenskih mest, je v trajni spomin hvaležnosti imenovala po Kopitarju jedno svojih ulic. Danes nastala jej je pa dolžnost, da telesne ostanke slavnega rojaka sprejme k počitku v rodni zemlji, ker jim ga tuja zemlja ni mogla dati. In zgodilo se boče to na slovesnejši način, ko bi se bilo moglo zgoditi dne 28. avgusta 1844. leta. Takrat v narodno mrtvilo pogreznjena Ljubljana čuti danes, da ni samo stolao mesto kranjske vojvodine, temveč, da je duševno središče slovenskega naroda. Žli se mi, ko da je previdnost božja hotela, da se posledaje častno spremstvo, katero so Kopitarju dolžni njegovi rojaki, odloži do naših dnij. V izrenu bele Ljubljane prevzemam sedaj od velečenjenega gospoda zastopnika dunajskega odbora umrljive ostanke neumrljivega pokojnika, da jih k večnemu počitku položimo

„V zemlji slovenskeje, v predragej deželi, katero prizrčno je ljubil ves čas.“

In tako boče mož, katerega so duševni veliki njegovih dnij imenovali, „monstrum scientiarum“, na skromnem našem pokopališču mirno smrtno spanje spal ne daleč od mesta, kjer leži njegov prijatelj Vodnik. Dahova obeh pa naj v jasnih višavah plavata nad nami in blagoslavljata svoj rod, da zu po složnem prizadevanji vseh blagomislečih sinov napoči zora boljših dnij.

Po krasnem goveru g. župana, ki je napravil na občinstvo velik vtisk, je z globokim občutkom zapel nad 70 pevcev broječi moški zbor „Glasbene Maticе“ pod mojsterakim vodstvom g. Jos. Čarina Mendelssohnov „Beati mortui“. Nato so prenesli krsto, okrašeno s premnogimi vencu in narodnimi trakovi na čveterovprežni mrlški ga'aviz, in sprevod se je začel pomikati po južnokoledvorski in Dansjski cesti proti pokopališču sv. Krišt fa. Na obeh straneh cest so gorele plinove svetilke in nebrojno občinstvo je tvorilo špalir. Za križem je stopal veteranski kor, veliko število ljubljanske duhovščine, dijaštvo ljubljarskih srednjih šol z velikim kim lovorjevim vencem in krasnimi trakovi z napisom: Učenjaku slavistu višjegimnazijci, pred temi katoliško delavsko društvo, društvo katoliških pomočnikov z zastavo, Šišenska čitalnica z zastavo, pevsko društvo „Ljubljana“ z zastavo, pevsko društvo „Slavec“ z zastavo in vencem, telovadno društvo „Sokol“ z zastavo in vencem, pred krsto so nosila tri gospiče (Kersnikova, Javornikova in Prosenčeva) prekrasen venec ženskih podružnic sv. Cirila in Metoda v Ljubljani, magistratni sluge so nosili venci mesta Ljubljane z dragocenimi belcezelinimi trakovi, neposredno pred mrtvaškim vozom pa so nosili na b'azni srebrni venec Sibov. Tikoma za

kateri je tako dolgo živel in deloval, po najodličnejših možih; vemo pa tudi, da se našega praznika v duhu udeležujejo moogi zastopniki slovenske in svetovne znanosti. Zares, lep je bil začetek slavnosti, katero je pričel srbski narod svojemu velikemu sinu!

Ko kličemo „Z Bogom“ Vukovim ostankom, želimo tudi, naj vlada mej srbskim narodom vedno njegov duh. Po dolgih bojih je zgodovina opravnala popolnoma njegovo delavnost, in mi si danes že skoro ne moremo misliti, s kakimi težavami se je moral boriti Vuk, da polči temelj vsemu današnjemu napredku svojega naroda. Vendar danes že tudi ne moti več spomin, da je imel Vuk mnogo in mogočnih nasprotnikov, kajti to nam kaže, kako težko je najti in hoditi nova prava pota. Učimo se pa od njega tudi, kako moramo delovati, da bodo slovenski narodi napredovali. Vuk je bil priprost, neučen mož in je ostal pravi Srb od pet do glave, ali ni se bal evropske kulture, pač pa se je lotil njenih sredstev, da bi njegovezu narodu zasijali lepši dnevi. Važno pa je tudi to, da je Vuk iskal jedro, ne pa površnosti in zunanosti evropske kulture, kakor se to večkrat godi pri malih in mladih

krsto je stopal zastopnik dež. predsednika dvorni svetnik Schemerl s deželnosodnimi svetniki, dež. glavar Detela, deželni odbornik dr. Tavčar in predsednik kmetijske družbe ces. svetnik Murnik, notar dr. Jernej Zupanc, jedini še živeči znanec Kopitarjev, nadalje proš. dr. Klofutur s mnogimi cerkvenimi dostojanstveniki, predsednik dež. sodišča Kočevar, drž. pravdnik Pajk, finančni ravnatelj Plachky, višji poštni oskrbnik Šorli s mnogimi uradniki, dalje zastopnik c. kr. dverse knjižnice Mantuani, vsehčiliški docent dr. M. Murko, zastopniki jugoslovske akademije in „Hrvatske Maticе“, g. župan Iv. Hribar z gg. občinskimi svetniki in magistratnimi uradniki, predsednik trgovinske zbornice Perdan, deputacija kmetijske družbe z ravnateljem G. Pircem, ravnatelj ljub. gimnazij in kranjske gimnazije, ravnatelja realke in učiteljišča, dr. vitez Bleiweis, slov. učit. društvo, muzejsko društvo, „Slovenska Matica“ s predsednikom prof. Fr. Levcem in podpredsednikom, ravnateljem Grassellijem in dr. Lampetom na čelu, vsenčil. profesor dr. Gr. Krek, deputacija podružnic sv. Cirila in Metoda, „Glasbena Matica“, „Pisateljsko društvo“, zastopniki zdravniške zbornice, odposlanci društev v Novem mestu, Škofji Loki, Kranju, v Celju in iz drugih krajev. Končno prelepo število najodličnejših ljubljanskih dam, na čelu jim odbornice podružnic sv. Cirila in Metoda, mnogo mestnih učiteljic in gospic.

Sprevod, kateri je vodil z asistenco vlč. gosp. župnik M. Malenšek, se je vršil v najlepšem redu, za kar imata posebne sasluge g. policijski komisar Fr. Podgoršek in zastopnik pogrebne trvdke Doberlet.

Na pokopališču je g. župnik Malenšek blago slovil grob, na kar so spustili rakev v globočino; Prof. Fr. Levce, predsednik „Slov. Maticе“ pa je spregovoril na to tako le:

Rojaka evropske slave, ki je triinpetdeset let počival v daljnem tujem svetu, je ravnokar sprejela predraga zemlja slovenska v svoje naročje.

„Veliki gromovnik“ ga je imenoval ženijalni Prešeren, „eine europäische Celebrität“ ga je nazival duhoviti Čop; „sagacissimus philologus, vir celeberrimus“ razsodni Miklošič; „der grösste slavische Kritiker unseres Jahrhunderts“ bistroumni Hanuš. Največji germanist svojega časa, Jakob Grimm, pa mu je vzdal častni priimek „monstrum scientiarum“.

Ako pa se tudi zgodovinar in jezikoslovec Kopitar kakor zvezda danica sveti na jasnem obzorju učenege sveta, in ako se tudi njegovo ime s častjo in slavo izreka po vsi širni Evropi, vendar je temu velikemu svojemu sinu v prvi vrsti največjo hvaležnost dolžan naš narod slovenski.

Prežalostne so bile razmere v naši domovini, ko je pred devetdesetimi leti v javno življenje stopil Kopitar.

Naš narod je bil brez vsake zavednosti, brez prave književnosti in inteligencije; naš jezik je bil zaničevan kot narečje hlapčevskih stanov; po šolah in uradih je gospodovala tujščina; vsak omikanec, če tudi domače zemlje sin, se je sramoval slovenskega imena. Z naglimi koraki se je tudi našem

narodu, ter se vedno in vestno trudil, kajti brez temeljitega in neumornega dela ni napredka. S slavo, katero prinaša Vuk svoji domovini, naj bo združen tudi ta nauk za današnje in za bodoča pokolenja, ki bodo gledala zlate črke njegovega imena na belgradski saborai cerkvi.

Častiti bratje in dragi rojaki! Skoro bomo razdelili posmrtno sosedstvo Kopitarjevo in Vukovo, vendar ne v taki meri, kakor se nam zdi. Mogočna Sava, ki tako lepo veže tri najbližja plemena na slovenskem jugu, bo nosila mimo bele Ljubljane in šumela pod Belogradom Vukovim ostankom pozdrave naših snežnikov in drugih gorskih velikanov, zelenih hribov in cvetečih polj Kopitarjeve domovine; po Dravi pa mu bodo prihajali mili glasovi ljutomerskih vinskih goric iz domovine dveh drugih prijateljev in častilcev, Miklošiča in St. Vrasa.

Naša skrb pa beči, da bodeta Srbe in Slovence v družbi s Hrvati tudi nadalje vezala Kopitar in Vuk v duhu duševne vzajemnosti in bratske ljubezni.

S temi goračimi željami se poslavljamo Slovenci od Vukovih ostankov: naj jim bo lahka domača zemljica, Vuku pa večna slava!

narodu bližala tista kruta usoda, ki je v srednjem veku podavila polabske Slovane.

Med plemenitimi možmi, ki so se v tej beči usmili zapuščenega in zaničevanega naroda, je poleg Cojza in Japlja, poleg Linharta in Vodnika v prvi vrsti imenovati Kopitarja. Z bistrim umom, s krepko voljo in z mladostnim navdušenjem je pričel Kopitar raziskavati jezik in zgodovino slovenskega naroda in devetindvajsetletni mladenič je izdal prvo kritično slovnico slovensko, polno ženijalnih idej in novih nazorov. V tej knjigi je Kopitar neustrašeno pokazal na pisatelje XVI. veka kot glavni vir našega jezika; v tej knjigi je položil temelj znanstvenemu raziskavanju naše domače govornice; v tej knjigi je pa Kopitar tudi mogočno povzdignil svoj glas: „Odprite slovenščini javne šole!“ In s pravo gorensko žilavostjo je tudi pozneje ponavljal svojo zahtevo, jo podpiral z neovrznimi razlogi ter ni miroval, dokler se ni ustanovila stolica slovenskega jezika v Ljubljani l. 1816.

In tudi ko je bil Kopitar zapustil svojo domovino, ko se je na cesarskem Dunaju popenjal od časti do časti, ko je slava njegovega učenega imena zaslovela po Evropi, ko je največje duhove tedanje dobe, Goetheja in Humboldta, Grimma, Wolfa in Schlegla, štel med svoje prijatelje — je ostal Kopitar zaveden sin svojega naroda; v duhovitih spisih je slavil nadarjenost svojih rojakov, razkrival lepoto svojega materinskega jezika ter v krasnih prijateljskih pismih Ravnikarja in Metelka, Zupana in Čopa navduševal za književno delovanje.

In z isto ljubeznijo, kakor svojega slovenskega, se je oklenil Kopitar tudi bratovskega naroda srbskega. Srbski pisatelji so ob Kopitarjevih časih pisali učeno mešanico, posebno se oziraje na mrtvi cerkveni jezik. Kopitar pa je spoznal, da je mrtva vsaka književnost, ki ne zajema svojih življenjskih moči iz naroda samega, ki se ne naslanja na narodno govornico. Dobra sreča ga je namerila na mladega nadarjenega Vuka, in tega je znal Kopitar pridobiti za svoje velike ideje. Z njegovo pomočjo je Vuk spisal srbsko slovnico; z njegovo pomočjo je sestavil srbski slovar; z njegovo pomočjo je na srbski jezik preložil Sv. pismo; z njegovo pomočjo je dvignil ogromni zaklad zlatega srbskega narodnega pesništva. In dasi so se Vuku in Kopitarju trdovratno ustavljali posvetni in duhovski mogočniki, naposled sta zmagała s svojimi zdravimi nazori, in dandanes hvaležno slavi ves srbski narod Vuka in Kopitarja kot ustanovitelja novosrbskega slovstva.

Ko je mestni zastop cesarske prestolnice Kopitarju najprej obljubil častni grob na osrednjem pokopališču dunajskem, potem pa mu iz političnih razlogov odrekel to čast, so sporočili Srbi v Ljubljano: Mi prepeljemo svojega Vuka v domovino; ako vi ne prenesete svojega Kopitarja v Ljubljano, ga vzamemo mi s seboj v Beligrad; zakaj Kopitar nam je ravno tako mil in drag kakor Vuk.

Kar je storil Kopitar za narod slovenski, kar je storil za narod srbski, že to bi zadostovalo, da bi mu zagotovilo neumrjočo slavo.

Toda bistri um Kopitarjev, združen z neutešljivo željo po večni resnici, z gorečo ljubeznijo do vsega slovanstva, se je lotil tudi večjih, težjih nalog. V svoji epohalni knjigi „Glagolita Clozianus“ in svoji duhoviti razpravi „Prolegomena historica“ je Kopitar bistro pojasnil slavno zgodovino panonskih Slovencev IX. veka, delovanje slovenskih blagovestnikov in solnograških misijonarjev. Ravno tako duhovito pa je razbistril najstarejše spomenike karantanskih in panonskih Slovencev in tako s temi in enakimi svojimi spisi postavil temeljni kamen stari slovenščini, ter z Dobrovskim vred ustvaril novo znanost — slavistiko, za katero je pridobil in odgojil enako nadarjenega učenca, rojaka — Miklošiča!

Da se dandanes po vseh avstrijskih in slovenskih vseučiliških skrbno goji slovensko jezikoslovje in slovenska zgodovina; da sladki, polni glasovi častitljive stare slovenščine odmevajo tudi raz učenih stolic tujih dežel ter done po vseučiliških dvoranah ravno tako v Berlinu, kakor v Parizu; da se s korenitejšim znanjem slovenskih jezikov zblizujejo tudi slovenska srca: to je v prvi vrsti Kopitarjeva zasluga!

Devetdeset let bo minilo, kar se je prvič oglasil Kopitar, in triinpetdeset let je preteklo, kar je umolknila njegova mogočna beseda. In od tega časa — kakšna velikanska, vesela prememba ne

Zakupni razglas

zaradi zagotavljenja predmetov kruha in ovsa za l. 1898.

Zakupna obravnava bode				Za nastopne približne preskrbovalne potrebščine posadkinih čet, zavodov in deželno-brambenih oddelkov			Približna tekoča letna potrebščina znaša za čas od 1. jan. 1898 do 30. sept. 1898		Specijalni pogoji	
dne	v preskrbovalnem magacinu	za zakupno postajo	s konkurenčnimi kraji	na dan			kruha	ovsa		
				kruha	ovsa					
		za čas		á	á	á	porcij	meter-centov		
		od	do	gramov porcij						
30. oktobra 1897	Gradec	Bruck ob M.	—	1. januarja 1898	30. septembra 1898	350	—	—	95550	—
		Judenburg	—			350	—	—	95550	—
		Ljubno	—			217	—	—	59241	—
		Marsin	—			49	—	—	13377	—
3. novembra 1897	Maribor	Ptuj	—	1. januarja 1898	30. septembra 1898	340	—	—	92820	—
		Celje	—			350	—	—	95550	—
		Slov. Bistrica	—			100	154	—	27300	1766
26. oktobra 1897	Celovec	Celovec	Št. Peter	1. januarja 1898	30. septembra 1898	—	400	105	—	6032
		Št. Vid ob G.	—			—	147	—	—	1686
		Beljak	Jezernica			840	465	—	229320	5322
		Trbiž	—			339	—	—	92547	—
		Malborget	—			83	—	—	22659	—
		Predil (zapor soteske)	—			17	—	—	4641	—
		Jezernica (zapor doline pri Raiblu)	—			19	—	—	5187	—
Bovec (z zaporom Bovske doline)	—	16	—	—	4368	—				
Wolfsberg	—	150	147	—	40950	1686				

Prevzemniki za oddajanje kruha oziroma peke iz erariške moke mogó dobiti v Celji erariško pekarijo za dobo pogodbe v zakup proti plačilu mesečne najemščine 11 gld. Najemnik je vrhu tega dolžan, da jo na lastne stroške vzdržuje v dobrem stanju.

Zakupnik za postajo Beljak-Jezernica more dobiti v porabo erariško pekarijo v Beljaku in sicer proti plačilu mesečne najemščine 10 gld.

Najemnik je dolžan, da vzdržuje objekt. Tudi se lahko dovoli vporaba pekarškega oredja.

Opazka: Razven poprej navedenih oskrbnih potrebščin in potrebščine za četna koncentrovanja v zakupni postaji z morebitno 25% večjo potrebščino mora zakupnik preskrbeti potrebščino za k vojaškim vajam poklicane dopustnike, rezervnike, nadomestne rezervnike in deželne brambovce po aktualnih pogodbenih cenah, dalje moko, sol, drva in pekovske potrebščine povodom vsakoletnih vaj vojaških pekov.

Potrebščina za prehode ima se ponuditi po točki IV. zvezka pogojev.

Splošni pogoji.

1.) Pri teh javnih dobavnih obravnavah se bode oziralo samo na pismene ponudbe. Narejene morajo biti po priloženem formularji in imeti kolek za 50 kr. za polo. Zapečateni ponudbe imajo zgorej omenjene obravnavne dni vsaj do 10. ure dopoldne doiti pri dotičnih c. in kr. vojaških oskrbovalnih magacinih (točka XVII. zvezka pogojev); na poznejše ali v brzojavni obliki došle ponudbe se ne bode oziralo. Ko bi se v kaki ponudbi cenina postavka v številkah in pisemenih ne ujemala, velja postavka v pisemenih za pravi. Vsakej popravi v ponudbi pridejati ima ponudnik svoj podpis.

2.) Za obravnavo veljajo določila zvezka pogojev z dne 8. oktobra 1897, ki je pri vsakem gori imenovanjih vojaških oskrbovalnih skladišč v dveh istopisih uradno izgotovljen in vsaki dan istotam ob navadnih uradnih urah na vpogled. Vsak ponudnik zavezan je držati se pogojev, ki so obseženi v tem zvezku, že s tem, da stavi ponudbo. Jednako glaseči tiskani pogoji so na vpogled tudi pri korni intendaciji, pri drugih vojaških oskrbovalnih skladiščih, potem pri političnih okrajnih oblastvih in deželnih kmetijskih družbah kornega področja. Taki zvezki pogojev dobe se proti plačilu 4 kr. od tiskane pole pri vseh c. in kr. vojaških preskrbovalnih skladiščih, na zahtevanje se pošiljajo tudi po pošti.

3.) Vsak ponudnik, izvemši podjetnike v pogodbeni zavezanosti stoječe, popolnem preverjene in obravnavni komisiji znane kot zmožne in zaupne, ima ne oziraje se na njegovo kavcijo o zmožnosti in zadostnem premoženju za prevzete navedenega podjetja dobiti soliditetno in zmožnostno spričevalo in sicer, če ima protokolovano firmo, od trgovske in obrtne zbornice, sicer pa od pristojnega političnega oblastva prve instance, katero spričevalo ne sme biti nad 2 meseca staro in ima na prošnjo podjetnika pri trgovske in obrtne zbornici, oziroma političnem oblastvu vsaj v dan pred obravnavo doiti dotičnemu c. in kr. vojaškemu preskrbovalnemu magacinu. Posledice kake morebitne zamude zadevajo vsekako le podjetnika.

4.) Vsak ponudnik, ki nima pravice do oproščanja, mora zagotoviti svojo ponudbo s 5% varščino od vrednosti vse za oddajo določene množine. Varščina se ne sme pridejati ponudbi, temveč se mora s ponudbo v posebnem kuvertu tako odposlati, da varščino v to poklicano vojaško preskrbovalno skladišče lahko prevzame, ne da bi odprlo zapečateni ponudbo. Varščini je pridejati tudi njena specifikacija, ravno tako se mora varščina v ponudbi specifikovati. Občine so ulaganja varščine in kavcije vsekako oproščene. Občine, kmetijske družbe in producenti se posebno opozarjajo na predstoječe razpisano zakupno preskrbovanje vojaških potrebščin, ker uživajo pri enakih ponudbah prednost nasproti drugim podjetnikom. Producenti morajo svojim ponudbam priložiti spričevala dotičnih gospodarskih korporacij v svojem okoliščju, v kojih je potrjeno, da so zares producenti in da je vsa ponudena količina njihov proizvod, če niso ti podatki brezdvomno znani dotičnemu vojaškemu oskrbovalnemu magacinu. Producentom se more oproščanje ulaganja varščine in kavcije dovoliti le za predmete, katere sami proizvajajo; izjaviti pa morajo v ponudbah, da za izpolnjenje prevzetih zavezanostij jamčijo s svojim premičnim in nepremičnim

premoženjem. Na ponudbe, v katerih se izgovarja ponižanje kavcije, ki se ima po predpisih uložiti, se ne bode oziralo.

5.) Skupne ponudbe, to je ponudbe, v katerih se izgovarja, da se prevzame oskrbovanje kakega predmeta na postaji le, če se hkratu dobi oddaja jednega ali več drugih predmetov, dopuščajo se za predmeta kruh in krma v postajah, kjer se potrebuje krme le za deset konj.

6.) Oddajati ima se predmet v dotičnih postajah neposredno onim, kateri jih imajo pravico dobivati. Za prevažanje predmetov v konkurenčne kraje mora se v zmislu točke XVII. zvezka pogojev staviti posebno ponudbo, ker sicer bi se zmatralo, da je prevažanje obseženo že v ponujanih cenah. Pri jednacijah ponudbah za prevažanje ima ponudba onega, ki je dobil zakup, prednost.

7.) Posebno se še opozarja na določbo členov VII. in VIII. zvezka pogojev za oddajo glede držanja in plače za rezervno zalogo moke za pecivo in ovsa.

8.) Ponudniki se odreko, da ne zahtevajo, da bi se vojna uprava gledé izjave o vzprejetji ponudbe morala držati v § 862. občnega državljankega zakonika, potem v članih 318 in 319 avstrijskega trgovskega zakona določenih obrokov, v katerih se je izjaviti, če se vzprejme ponudba.

9.) Oddaja kruha in ovsa ima se praviloma vršiti od 5 do 5 dnij. Če krajevne razmere in interes čete brez večjih stroškov za vojaški erar dopuščajo, morejo se razpisani dobavni obroki za oves raztegniti na 10 do 15 dnij.

20.) Kruh oddajati morajo načeloma peki. Kruh se ima izdelovati iz ržene moke v štručah po 2 porciji po 1400 gramov. Principijelno je staviti ponudbe na arendovanje kruha; vzprejemale se bodo pa tudi ponudbe civilnih pekov za izdelovanje kruha iz erarične moke; v zadnjem slučaju se morajo ponudbe glasiti na plačilo za peko od meterskega centa popečene moke vštévi sol, drva in svečavo. Tudi je podjetnik zavezan, moko za peko na svoje stroške od železnice dati odpeljati in istotako prazne vreče vračati na železnico, izvemši slučaj, če v ponudbi izrecno pravi, da tega ne more prevzeti.

11.) Cene za zakup staviti se imajo doštévi užitnino in druge davščine; od porcije kruha à 840 g in od porcije ovsa à 4200 g.

12.) Zakupniki so izključeni od olajšav železnice vojaškega tarifa.

13.) Vojaška uprava pridržuje si pravico, da sme oddati kake morebitne razpoložive zaloge mej pogodbeno dobo.

14.) Moštva vojaške oskrbovalne uprave ni moči dajati zakupniku v pomoč, dokler ne izide drugačna določba.

15.) Vsak ponudnik ima v svojej ponudbi izrecno izjaviti, da se podvrže določbam za to obravnavo pripravljenega zvezka pogojev z dne 8. oktobra 1897. Ponudbe, ki obsegajo krajšo nego 14dnevno zavezanost, se ne bodo mogle vpoštévati,

V Gradcu, dne 8. oktobra 1897,

C. in kr. intendancija 3. voja.

Ponudbeni formular.

50 kr.
kolek

Jaz podpisanez izjavljam s tem vsled razglasa št. 6203 Gradec z dne 8. oktobra 1897, da hočem oddajati zakupnim potom za zakupno postajo _____ s konkurenčnimi kraji

porcijo kruha á 840 gr po _____ kr. reci:

„ ovsá á 4200 gr po _____ kr. reci:

za čas od 1. januarja 1898 do konca septembra 1898, preskrbovanje prehodov po točkah . . . zvezka pogojev preskrbovati in za to ponudbo jamčiti s priloženo _____ varščino _____ gld. _____ kr. obstoječo iz _____

Nadalje se zavezujem, če dobim zakup, vsaj v 14 dneh po uradni objavi dopolniti varščino v 10odstotno kavcijo in dajem vojaški upravi pravico, ko bi to opustil, da sama to dopolnitev izvede s pridrževanjem zakupnega zasluzka.

V ostalem se podvržem razen pogojev naznanjenih v razglasu tudi pogojem, ki se nahajajo v zvezku pogojev z dne 8. oktobra 1897, napravljenem za razpisano razpravo.

(Eventuelno.) Glasom priloženega odloka _____ v _____ se bode moje solidnostno in zmožnostno spričevalo neposredno oeposlalo vojaškemu preskrbovalnemu magacinu.

I., dne . . . 1897.

I. I. stanujoč v I.

Formular za kuvert ponudbe.

C. in kr.

vojaškemu preskrbovalnemu magacinu

v

Ponudba vsled razglasa
št. 6203 za zakupno ob-
ravnavo z dne _____

I.

V novozgrajeni Schreyerjevi hiši v Špitalskih ulicah se odda s 1. novembrom t. l. **prodajalnica.**

Več se izve v trgovski baraki J. C. Mayerja na Kongresnem trgu. (1568-1)

Lično vrtno stanovanje

v pritličji, s 3 sobami, kabinetom, kuhinjo s pritličnimi in z uporabo predvrta se odda za novembarski termin. Stranke brez otrok imajo prednost. Cena 250 gl. Prejšnji stranki sta bili v tem stanovanju jedna pet in druga sedem let. — Povprašaja naj se v upravnistvu „Slov. Naroda“. (1516-3)

RONCEGNO

najmočnejša naravna arsen in železo sodr-
žujoča mineralna voda
priporočevana od prvih medicinskih avtoritet pri:
anemiji, klorosi, poltnih, živčnih in ženskih
bolezni, malariji itd. (1263-7)
Pitno zdravljenje uporablja se skozi celo leto.
Zaloga v vseh trgovinah z mineralno vodo in lekarnah.

Pekarija

dobro urejena, odda se takoj.
Kje? pove upravnistvo „Slov. Nar.“. (1565-1)
(1529-3)

Gozd

dobro zaraščen, v obsegu 170 oralov, pol ure od južnega kolodvora in jedno uro od Ljubljane oddaljen, se proda po prav nizki ceni.
Več se izve v upravnistvu „Slov. Naroda“.

Zahvala in priporočilo.

Zahvaljujoč se slavnemu občinstvu, posebno po deželi, da me je za dobo mojega 15letnega službovanja pri tvrdki Ivan Jax v Ljubljani odlikovalo s svojim zaupanjem in svojo naklonjenostjo, dovoljsem si istemu s tem naznanjati, da sem vstopil v službo tvrdke Fr. Čuden, trgovine z urami, dragocenostmi, biciklji, šivalnimi stroji in muzikalnimi avtomati v Ljubljani.
Proseč, da mi slavno občinstvo izkazano naklonjenost ohrani tudi zanaprej, priporočam se za obila naročila ter beležim
z odličnim spoštovanjem
Edvard Pogačnik
potovalec tvrdke Fr. Čuden.
(1559)

Lepo prijazno stanovanje

z dvema sobama, kuhinjo i. t. d. se takoj odda po nizki ceni. (1567-1)
Več se izve v prodajalni Ivan Kordik, Preširnove (Slonove) ulice št. 10-14.

V najem se išče za več let večja ledenica v Ljubljani

pripravna kot skladišče piva neke pivovarne. Ponudbe pod „Skladišče piva“ na upravnistvo „Slov. Naroda“. (1493-6)

Pozor, dunajski Slovenci!
Gavro Mežner
krojač, Dunaj, IX., Währingerstrasse 26
priporoča rodoljubnim Slovincem svoj
modni salon za gospode.
S spoštovanjem udani
Gavro Mežner.
(1553-1)

Genijevo čarobno-prikazensko in specijalitetno gledališče v restavracijskem vrtu M. Favai-a pri državni železnici v Šiški.

Amfiteatralna zgradba, obsegajoča 1000 oseb.
Danes, v sredo, dne 13. oktobra 1897:
Velika izredna predstava z novim vzporedom.
Začetek ob 1/8 8 uri zvečer.
Na svršetku:
Izvirno prikazni duhov.
Najljubnejše vabi
(1552-2) **L. Geni**, ravnatelj.

Razglas. (1551-2)

V zmislu §. 37. občinskega reda za deželno stolno mesto Ljubljano se javno naznanja, da so proračuni o dohodkih in troških za l. 1898

- 1.) mestnega zaklada,
- 2.) mestnega ubožnega zaklada,
- 3.) ustanovnega zaklada,
- 4.) mestnega loterijskega posejila,
- 5.) mestnega vodovoda in
- 6.) mestne klavnice

že sestavljeni in bodo razgrnjeni v mestnem knjigovodstvu štirimajst dnij, od 6. do 20. t. m., na vpogled, da vsak lahko navede svoje opazke o njih.
Magistrat deželnega stolnega mesta Ljubljane
dné 5. oktobra 1897.

Prostovoljna razprodaja.

Gasper Šuštaršič (po domače Bobenček) iz Gilne h. št. 20 bode svoje
posestvo na Viču
t. j. hišo pri Žabarju h. št. 25, v kateri se zvršuje gostilniška obrt in prodaja tobaka, in hišo št. 20, v kateri se zvršuje trgovina s specerijskim blagom, potem stavbišča pri državni cesti, njive in travnike
dné 21. oktobra 1897 ob 9. uri dopoldne na licu mesta prostovoljno po kosih razprodajal.
Kupni pogoji so zelo ugodni. (1537-2)
Kupel zberó naj se pred hišo št. 25 na Viču.

Razglas. (1543-1)

Dne 4. novembra t. l. dopoldne ob 10. uri vršila se bo v pisarni mestnega županstva v Škofji Loki
minuendo licitacija
za oddajo stavbe novega lesenega mostu čez Soro pri Krennerjevi tovarni.
Skupno delo proračunjeno je na 4860 gl. 41 kr. in mora biti dogotovljeno do 1. septembra 1898.
Za stavbo potrebno lomljeno kamnje ima podjetnik brezplačno na razpolago v mestnem kamnolomu.
Oddala se bodo tudi pozamezna dela.
Vsak ponudnik mora položiti 10% proračunjene cene kot varščino in sprejemale se bodo tudi pismene ponudbe do pričetka dražbe. Ofertu priložena mora biti varščina in kolek 50 kr. ter mora biti rečeno v njem, da se ponudnik vsem pogojem brez pridržka podvrže.
Pogoji, proračun in načrt leže v uradnih urah v občinski pisarni vsakemu na pregled.
Mestno županstvo v Škofji Loki
dne 6. oktobra 1897.

Cech Moravska **R. A. SMEKAL** Cech Moravska
c. kr. priv. tovarna brizgalnic, cevij in kmetijskih strojev
priporoča vsake vrste brizgalnic in cevi za ognjegasna društva ter kmetijske stroje po najnižji ceni tudi na obroke.
Podružnica: R. A. Smekal v Zagrebu.
Slavna tvrka R. A. Smekal, podružnica Zagreb.
Vsa čast Vam! napravil sem dne 5. septembra t. l. vajo in sem povabil sosedna društva in naša bizgalna je dvema vodo dajala tako, da niti shajati nista mogli. V K. Vas bodem toplo priporočal, kar sem že jedenkrat storil. Sledi Vam tudi potrdilo in zahvala od odbora požarne brambe.
Koroška Bela (Gorenjsko), dne 13. septembra 1897. (1500-3)
A. Potočnik m. p.

Koncesijoniran po vis. c. kr. ministerstvu z odredbo z dné 7. maja 1894, št. 5373.
Severno-nemški Lloyd v Bremenu.
Brzoparniške vožnje v Newyork:
Iz Bremena ob torkih in sobotah.
Iz Southamptona ozir. Cherbouga ob sredah in nedeljah.
Iz Genova oziroma Neapolja via Gibraltar 2-3krat mesečno.
Bremen - Juž. Amerika. V Montevideo. V Buenos Aires. Prekomorska vožnja v Newyork 7-8 dnij.
Bremen - Iztočna Azija. V Kino. V Japan. Najboljša in najcenejša potovalna prilika.
Bremen - Avstralijska. V Adelaide, Melbourne, Sydney. (1077-23)
Generalno ravnateljstvo v Ljubljani: **Edvard Tavčar.**